

Рецензија рукописа проф. др Весне Анђелковић „Путевима менталног здравља“

У време када је значај очувања менталног здравља очигледан, припала ми је част да прочитам и, у својству рецензента, оценим рукопис проф. др Весне Анђелковић „Путевима менталног здравља“.

Ова монографија садржи 15 поглавља чији су наслови тако конципирани да јасно укажу на обраду најважнијих тема у области Психологије менталног здравља. На самом почетку се разматрају критеријуми менталног здравља и концепти нормалности. Након тога, ауторка нас упознаје са превенцијом и унапређењем менталног здравља, концептима који су стручној јавности познати као два основна циља велике области познате као *Ментална хигијена*. У овом делу рукописа, можемо да се подсетимо помало заборављених принципа Бронфенбренерове екологије људског развоја, али и увек актуелног концепта фактора који су ризични или заштитни по ментално здравље.

Значајан део ове монографије посвећен је разумевању стреса, од почетних схватања до најсавременијих концепата. Ауторка нам приказује савремене концептуализације стреса, а у другом делу поглавља и класификацију стреса. На овај начин, проф. др Весна Анђелковић нас уводи у наредна поглавља која су посвећена трауми, великим животним догађајима и хроничном стресу. У поглављу *Трауматски догађаји и траума*, ауторка нас упознаје са појмовима трауматски догађај и трауматско искуство, као и најзначајнијим истраживањима трауме. Осим трауме, ауторка се бави и велики животним догађајима који су, неминовно, повезани са стресом. Ауторка преиспитује узрочно-последични однос животних догађаја и појаве болести, даје преглед релевантних истраживања и истиче значај различитих фактора, као што су културолошки. Она се посебно бави хроничним стресним догађајима, истичући њихову превагу у настанку болести у односу на велике животне догађаје. Неколико страница касније, следи текст *Деца и траума*, у коме се асс. Александра Богдановић храбро ухватила у коштац са задатком да нам прикаже искуство трауме у детињству, провучено кроз редослед фаза когнитивног развоја деце, као основ могућности схватања саме трауме и трауматског искуства. Класификовани су типови трауматских искустава у детињству и реакције детета на трауму, а, на крају су приказани и принципи третмана трауме код деце.

Баш како ваља, детаљну обраду стреса и појмова који су с њим повезани, прати приказ стратегија превладавања стреса. У овом делу, проф. др Весна Анђелковић се бави бројним аспектима превладавања, почев од димензија па до културолошких разлика у

процесу превладавања. Ауторка приказује нове моделе превладавања, као што је проактивно превладавање, а истиче значај личности и других фактора превладавања, понудивши читаоцима преглед најзначајнијих истраживања из ове области.

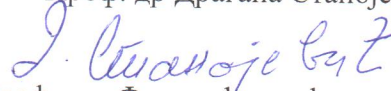
Након тога следе поглавља која праве везу између стреса, који се углавном третира као ризико фактор по здравље појединца, и „позитивних“ тема у Психологији менталног здравља. То су *Резилијентност* и *Психосоцијална подршка*. Први појам представља лични ресурс појединца, а други ресурсе које налазимо у окружењу. На ове теме наставља се поглавље о квалитету живота, концепту који је паннаучног карактера, али је у Психологији достигао врхунац популарности у последњих неколико деценија. Потом ауторка разматра један од најпопуларнијих савремених модела менталног здравља, бавећи се хедонистичком страном благостања. На наредним страницама, асс. Миљана Спасић Шнеле приказала концепте психичког благостања, среће, наде и психолошког напретка, јасно и исцрпно, одсликавши трендове у теорији и истраживањима менталног здравља 21. века. У истом маниру се наставило и са поглављем *Оптимизам и песимизам*, кроз приказ корена ових концепата, њихове улоге у домену здравља и превладавања стреса. На крају, поглавље *Кризе и интервенције у кризи* написала је асс. Дамјана Панић. Она полази од појма кризе и психичке кризе, даје преглед типова кризе, моделе и интервенција у кризним ситуацијама.

Важно је поменути и обимну литературу састављену од преко 300 референци.

На крају могу да закључим да је проф. др Весна Анђелковић направила свеобухватан приказ релевантних тема из области Менталног здравља. Све важне теме, од најранијих до најсаврменијих концепата, добиле су своје место у овој монографији. У време кад је понуда рукописа велика, а њихова садржина често уско везана само за једну тему, веома је значајно да читаоцу можемо понудити овако шаролик, а ипак целовит преглед теоријских и истраживачких разматрања коцепата у домену менталног здравља.

Налазим да је овај рукопис занимљиво и оригинално штиво и, са задовољством, препоручујем његово штампање као научне монографије.

Проф. др Драгана Станојевић

Ванредни професор Филозофског факултета

Универзитета у Приштини

са привременим седиштем у Косовској Митровици